

Baltijas finanšu vadītāju aptaujas rezultāti: finanšu funkcijas prioritātes un nākotnes tendences 1/5/25

Direktors risku vadības un revīzijas nodaļā,
PwC Latvija
Kaspars Mitriķis

Projektu vadītāja risku vadības un revīzijas
nodaļā, PwC Latvija
Marika Piziča

2024. gada nogalē PricewaterhouseCoopers (PwC) veica Baltijas finanšu vadītāju aptauju, lai izprastu galvenās prioritātes, tendences un izaicinājumus finanšu funkcijas vadības jomā. Aptaujā piedalījās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas uzņēmumu finanšu vadītāji, pārstāvot dažāda veida organizācijas – privātos uzņēmumus, biržā kotētus uzņēmumus, valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības.

Aptaujas rezultāti uzrāda būtiskas tendences, kas norāda uz reģiona finanšu funkcijas transformāciju, virzoties uz lielāku digitālo tehnoloģiju izmantošanu, procesu optimizāciju un ilgtspējas ziņošanas ieviešanu kā stratēģisku prioritāti. Tomēr atšķirības starp valstīm un organizācijām norāda uz grūtībām, kas saistītas ar modernizācijas tempu un resursu pieejamību.

Aptaujas dati liecina, ka digitālie risinājumi kļūst arvien nozīmīgāki, tomēr to ieviešanas līmenis ievērojami atšķiras. Visaugstākais īstenošanas līmenis ir sasniegts veikspējas vadībā un rezultatīvo rādītāju (KPI) uzstādīšanā, kur 41% respondentu norādījuši, ka ir pilnībā ieviesuši šīs iniciatīvas. Arī mākoņdatošanas ERP, digitālās platformas, vizualizācijas un analītikas risinājumi ir starp galvenajām prioritātēm, norādot uz finanšu vadītāju fokusu IT infrastruktūras un kontroles mehānismu modernizēšanā. Pilnu procesu optimizācija un ESG (vides, sociālie un pārvaldības faktori) datu vākšana un pārvaldība vēl ir ieviešanas sākumposmā. Šī nevienmērīgā dinamika norāda, ka daļa organizāciju prioritizē digitālās transformācijas elementus, kuri piedāvā tūlītēju atdevi, bet sarežģītāki risinājumi vēl tikai tiek apsvērti.

Finanšu vadītāju prioritātes nākamajiem 12 mēnešiem

Finanšu vadītāji Baltijā izceļ trīs galvenās prioritātes jeb virzienus nākamajam gadam: ilgtspējas (ESG) ziņojumu pilnveidošanu (18%), finanšu komandu lomu stratēģisko mērķu stiprināšanā (17%) un darbinieku tehnoloģisko prasmju attīstīšanu (16%). Šie mērķi atspoguļo uzņēmumu vēlmi pielāgoties augošajam regulējuma un sabiedrības prasībām, kā arī izmantot tehnoloģiju un analīzes iespējas, lai kļūtu efektīvāki un stratēģiski konkurētspējīgāki.

Aptaujas rezultāti norāda uz finanšu funkcijas attīstības transformāciju – no tradicionālas uzskaites un kontroles līdz stratēģiskam un tehnoloģiski modernam partnerim uzņēmuma vadībā. Turklāt ilgtspējas jautājumu prioritizēšana apliecina pieaugošo spiedienu uz uzņēmumiem nodrošināt pārskatāmību un atbildību pret ieinteresētajām pusēm - uzņēmuma darbiniekiem, debitoriem, kreditoriem, investoriem, kā arī sabiedrību kopumā.

Finanšu procesu efektivitātes uzlabošanas iespējas

Aptaujas rezultāti atklāj, ka finanšu uzskaites un grāmatvedības procesi ir visvairāk automatizēti, savukārt finanšu plānošana un budžetēšana vēl joprojām lielā mērā ir manuāla: 63% aptaujāto atzinuši, ka šajā jomā pielieto galvenokārt manuālās metodes. Tas rada iespējas ieguldīt automatizācijā, lai samazinātu administratīvo slodzi un pievērstos stratēģiskākiem uzdevumiem.

Finanšu procesu pilna cikla optimizācija (end-to-end) ir būtiska prioritāte, un 85% uzņēmumu plāno vai jau ir uzsākuši attiecīgas iniciatīvas. Taču vienlaicīgi lielākā daļa organizāciju (76%) nav noteikušas konkrētus mērķus, lai samazinātu laiku, kas tiek veltīts mēneša pārskatu, detalizētu biznesa nodaļu pārskatu un vadības pārskatu sagatavošanā.

IT stratēģiju un tehnoloģiju potenciāls

Aptaujas rezultāti liecina, ka tikai 16% uzņēmumu ir apstiprinātas ilgtermiņa IT sistēmu attīstības plāns, ko atbalstījuši finanšu direktors (CFO) un IT vadītājs (CIO), un šajā plānā iekļautie projekti jau tiek īstenoti, kamēr 56% nav izstrādāta IT stratēģija un izmaiņas tiek veiktas pēc nepieciešamības. Skaidra tehnoloģiju attīstības plāna neesamība norāda uz nepieciešamību pēc stratēģiskākas pieejas IT jomā, lai uzlabotu integrāciju, efektivitāti un precizitāti, pretējā gadījumā tas var būtiski kavēt uzņēmuma attīstību.

Tomēr, neskatoties uz šo trūkumu, 54% respondentu ir apmierināti ar savām IT sistēmām, uzsverot to uzticamību, lietošanas ērtumu un spēju nodrošināt viegli pieejamus un analizējamus datus, saglabājot izmaksu efektivitāti. Tajā pašā laikā 18% respondentu izteikuši neapmierinātību, galvenokārt saistībā ar manuālajiem procesiem, novecojušām sistēmām ar zemiem kiberdrošības standartiem un darbinieku prasmju trūkumu, kas kavē automatizāciju un sistēmu integrāciju.

Sistēmu integrācija finanšu funkcijā joprojām sagādā grūtības – 56% risinājumu ir tikai daļēji integrēti, savukārt 8% nav integrēti vispār. Galvenie šķēršļi ir augstās izmaksas, ieviešanas grūtības (sistēmu ierobežojumu dēļ), prioritāšu trūkums citās jomās (piemēram, automatizācija un datu analītika), kā arī kompetences trūkums.

Secinājumi un ieteikumi

Finanšu vadītāju prioritātes Baltijā iezīmē finanšu funkciju pāreju uz modernākām un digitālām pieejām, tomēr izaicinājumi, piemēram, automatizācijas līmeņa nevienmērība, trūkstošas IT stratēģijas, darbinieku prasmju pilnveide un ierobežota GenAI pielietošana, norāda uz nepieciešamību pēc mērķtiecīgām izmaiņām.

Lai veicinātu transformāciju, uzņēmumiem būtu jāfokusējas un jāapsver turpmāk minētie soļi:

- procesu automatizācija - uzņēmumiem jāpalielina investīcijas procesu automatizācijā, lai samazinātu manuālo darbu un atbrīvotu resursus;
- IT stratēģija un integrācija: ilgtermiņa IT stratēģiju izstrāde un sistēmu integrācija ir kritiski svarīga efektīvai finanšu pārvaldībai un precizitātes uzlabošanai;
- uzņēmuma kultūra un kompetences: personāla digitālo prasmju uzlabošana jāpadara par prioritāti, lai organizācijas varētu veiksmīgi pielāgoties jauniem tehnoloģiskiem risinājumiem;
- ilgtspēja kā stratēģiska vērtība: ESG dati un ziņojumi kļūst par neatņemamu finanšu vadības sastāvdaļu un konkurētspējas elementu gan Baltijas reģionā, gan globālā mērogā.

Baltijas reģions šobrīd piedzīvo dinamisku pārmaiņu laiku, kad katram uzņēmumam ir vienreizēja iespēja izmantot šīs iespējas. Tuvākajos gados panākumi būs atkarīgi no spējas pielāgoties digitālajām tendencēm, piesaistīt talantus un pielietot tehnoloģijas stratēģiskā līmenī. Aptaujas rezultāti sniedz būtiskus ieskatus, kuri var kalpot par pamatu gan nozares inovācijām, gan ilgtermiņa stratēģijas izstrādei.

Aptaujā aplūkoti šādi ar finanšu funkciju saistīti temati:

- Pārvaldība
- Procesi
- Tehnoloģijas
- Darbaspēks
- Uzņēmumu grupas
- Šajā pārskatā atspoguļotās procentuālās atšķirības veidojas, izmantojot noapaļotas procentuālās vērtības.

Skatīt aptaujas rezultātus